

คู่มือการปฏิบัติงาน
งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เทศบาลตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร

คำนำ

ด้วยปัจจุบันสาธารณสุขภัยยังคงมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและซับซ้อนมากขึ้น เนื่องจาก ความแปรปรวนของภูมิอากาศโลก ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติประกอบกับการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างสังคมไทยจากสังคมชนบทไปสู่สังคมเมืองอย่างรวดเร็วประชาชนมีโอกาสอาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย เพิ่มขึ้นส่งผลให้ความเสียหายจากสาธารณสุขภัยรุนแรงมากขึ้น ทั้งภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง ภัยหนาว และภัยจากการกระทำของมนุษย์ เช่น อัคคีภัย อุบัติภัย การรั่วไหลของสารเคมีอันตรายรวมทั้ง สาธารณภัยหรืออุบัติเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้น

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆที่เกิดขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติอย่างถ่องแท้ จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ดังนั้น

คณะผู้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ จึงได้รวบรวมเนื้อหาสาระ หน้าที่ ลักษณะงาน และขั้นตอน การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดทำเป็นรูปเล่มไว้ เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานตลอดจน เป็นการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือต่างๆจากผู้มีส่วนได้เสีย ในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ ลักษณะงาน และขั้นตอนการปฏิบัติงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ดียิ่งขึ้น และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนแก่ผู้ประสบภัยกรณีฉุกเฉิน งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
วัตถุประสงค์	๑
แนวทางปฏิบัติ	๒-๔
การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน	๕
ขั้นตอนการดำเนินงานด้านการช่วยเหลือเหตุสาธารณภัยกรณีฉุกเฉิน	๖
ขั้นตอนการดำเนินงาน ด้านสนับสนุนน้ำอุปโภค/บริโภค	๗
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน พนักงานขับรถบรรทุกน้ำกรณีส่งน้ำอุปโภค/บริโภค	๘
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระวังเหตุอัคคีภัย	๙

๑. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้การดำเนินงานจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลบัวสว่าง มีขั้นตอนหรือกระบวนการและแนวทางในการปฏิบัติงานเป็นมาตรฐานเดียวกัน
๒. เพื่อให้มั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามข้อกำหนดระเบียบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ
๓. เพื่อพัฒนาขีดความสามารถด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพสามารถลดความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติให้เหลือน้อยที่สุด
๔. เพื่อให้ประชาชนที่ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูอย่างทั่วถึงและทันเวลา
๕. เพื่อบูรณาการระบบการสั่งการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ
๖. เพื่อสร้างระบบบริหารจัดการสาธารณภัยที่ดีและสอดคล้องกับวิถีการเกิดภัย

๒. นิยามคำศัพท์

การป้องกัน (Prevention) หมายถึงมาตรการและกิจกรรมต่างๆที่กำหนดขึ้นล่วงหน้าทั้งทางด้านโครงสร้างและที่มีใช้ด้านโครงสร้างเพื่อลดหรือควบคุมผลกระทบในทางลบจากสาธารณภัย

การลดผลกระทบ (Mitigation) หมายถึงกิจกรรม หรือวิธีการต่างๆเพื่อหลีกเลี่ยงและลดผลกระทบทางลบจากสาธารณภัยและยังหมายถึงการลดและป้องกันมิให้เกิดเหตุหรือลดโอกาสที่อาจก่อให้เกิดสาธารณภัยการ

เตรียมความพร้อม (Preparedness) หมายถึงมาตรการและกิจกรรมที่ดำเนินการล่วงหน้าก่อนเกิด สาธารณภัยเพื่อเตรียมพร้อมการจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินให้สามารถรับมือกับผลกระทบจากสาธารณภัยได้อย่างทันการณ์และมีประสิทธิภาพ

การจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) หมายถึงการจัดตั้งองค์กรและการบริหารจัดการ ด้านต่างๆเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินทุกรูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียม ความพร้อมรับมือและการฟื้นฟูบูรณะ

การฟื้นฟูบูรณะ (Rehabilitation) หมายถึงการฟื้นฟูสภาพเพื่อให้สิ่งที่ถูกต้องหรือได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยได้รับการช่วยเหลือแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพเดิมหรือดีกว่าเดิมรวมทั้งให้ผู้ประสบภัยสามารถดำรงชีวิตตามสภาพปกติได้โดยเร็ว

หน่วยงานของรัฐ หมายถึงส่วนราชการรัฐวิสาหกิจองค์การมหาชนและหน่วยงานอื่นของรัฐแต่ไม่หมายความรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเทศบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัดเมืองพัทยาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

๓. แนวทางปฏิบัติ

เพื่อเตรียมการด้านทรัพยากรระบบการปฏิบัติการและเตรียมความพร้อมไว้รองรับสถานการณ์สาธารณสุขภัย ที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพหลักการปฏิบัติให้เทศบาลตำบลนาหัวบ่อและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมและจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยให้เหมาะสมกับผลการประเมินความเสี่ยงและความอ่อนแอของพื้นที่รวมทั้งการวางแผนทางการปฏิบัติการให้พร้อมเผชิญสาธารณสุขภัยและดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอเป็นประจำเพื่อให้เกิดความพร้อมในทุกด้านและทุกภาคส่วนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาหัวบ่อ

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
๑. การป้องกันและลดผลกระทบ ๑.๑การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย	-ประเมินความเสี่ยงภัยและความอ่อนแอในเขตพื้นที่โดย พิจารณาจากข้อมูลสถิติการเกิดภัยและจากการวิเคราะห์ ข้อมูลสภาพแวดล้อมต่างๆ -จัดทำแผนที่เสี่ยงภัยแยกตามประเภทภัย
๑.๒การเตรียมการด้านฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศ	-จัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ สาธารณภัย - พัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลด้านสาธารณสุขระหว่าง หน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและสามารถใช้งานได้ร่วมกัน -กระจายข้อมูลด้านสาธารณสุขไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ ปฏิบัติการ
๑.๓การส่งเสริมให้ความรู้และสร้างความตระหนักรู้ด้านการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย	-สนับสนุนให้สื่อประชาสัมพันธ์ให้มีบทบาทในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านความปลอดภัยอย่าง ต่อเนื่อง -เผยแพร่และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน -พัฒนารูปแบบและเนื้อหาการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ ชัดเจนเข้าใจง่ายเหมาะสมเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม และเป็นที่น่าสนใจ -ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเครือข่าย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและอาสาสมัครต่างๆมีส่วนร่วมในการรณรงค์ใน เรื่องความปลอดภัย

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
<p>๑.๔ การเตรียมการป้องกันด้านโครงสร้างและ เครื่องหมาย สัญญาณเตือนภัย</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดหาพื้นที่รองรับน้ำและกักเก็บน้ำ - สร้างอาคารหรือสถานที่เพื่อเป็นสถานที่หลบภัยสำหรับพื้นที่ ที่การหนีภัยทำได้ยากหรือไม่มีพื้นที่หลบภัยที่เหมาะสมก่อสร้าง/ปรับปรุงเส้นทางเพื่อการส่งกำลังบำรุงหรือเส้นทาง ไปสถานที่หลบภัยให้ใช้งานได้
<p>๒. การเตรียมความพร้อม ๒.๑ ด้านการจัดระบบปฏิบัติการฉุกเฉิน</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำคู่มือและจัดทำแผนปฏิบัติการฉุกเฉินและแผนสำรอง ของหน่วยงานและมีการฝึกซ้อมแผน-จัดเตรียมระบบการ ติดต่อสื่อสารหลักและสื่อสารสำรอง - กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ - จัดเตรียมระบบการแจ้งเตือนภัยและส่งสัญญาณเตือนภัยให้ ประชาชนและเจ้าหน้าที่ได้รับทราบล่วงหน้า - จัดเตรียมเส้นทางอพยพและจัดเตรียมสถานที่ปลอดภัย สำหรับคนและสัตว์เลี้ยง - กำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยความสงบเรียบร้อย รวมทั้งการควบคุมการจราจรและการสัญจรภายในเขตพื้นที่ - จัดระบบการดูแลสิ่งของบริจาคและการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย - จัดทำบัญชีรายชื่อคนที่ต้องช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ
<p>๒.๒ ด้านบุคลากร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและกำหนดวิธีการปฏิบัติตามหน้าที่และขั้นตอน ต่างๆ - วางระบบการพัฒนาศักยภาพและการฝึกอบรมบุคลากร ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย - จัดทำบัญชีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่างๆหรือเจ้าหน้าที่จาก หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง - การเสริมสร้างศักยภาพ ชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยการ ฝึกอบรมประชาชน

หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
<p>๒.๓ด้านเครื่องจักรกลยานพาหนะวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และพลังงาน</p>	<p>-จัดเตรียมเครื่องจักรกลยานพาหนะเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่ จำเป็นให้พร้อมใช้งานได้ทันที -จัดทำบัญชีเครื่องจักรกลยานพาหนะเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน -พัฒนาเครื่องจักรกลเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ด้านสาธารณสุข ภัย ให้ทันสมัย -จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับชุมชน -จัดเตรียมระบบเตือนภัย -จัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำรอง/แหล่งพลังงานสำรอง</p>
<p>๒.๔ด้านการเตรียมรับสถานการณ์</p>	<p>-จัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเช่นสถานพยาบาลไฟฟ้าประปา ผู้นำชุมชนฯลฯ -มอบหมายภารกิจความรับผิดชอบให้แก่หน่วยงานนั้น -กำหนดผู้ประสานงานที่สามารถติดต่อได้ตลอดเวลาของ หน่วยงาน</p>

การปฏิบัติในภาวะฉุกเฉินวัตถุประสงค์

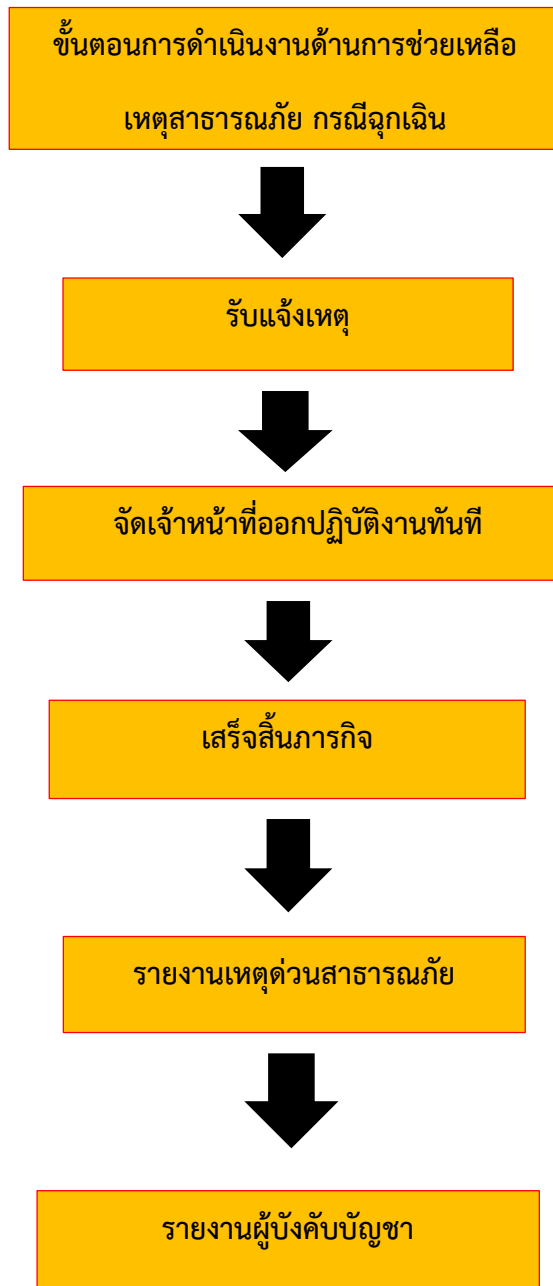
1. เพื่อดำเนินการระงับภัยที่เกิดขึ้นให้ยุติลงโดยเร็วหรือลดความรุนแรงของภัยที่เกิดขึ้นโดยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน
2. เพื่อรักษาชีวิตทรัพย์สินและสถานะแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยพิบัติ

หลักการปฏิบัติ

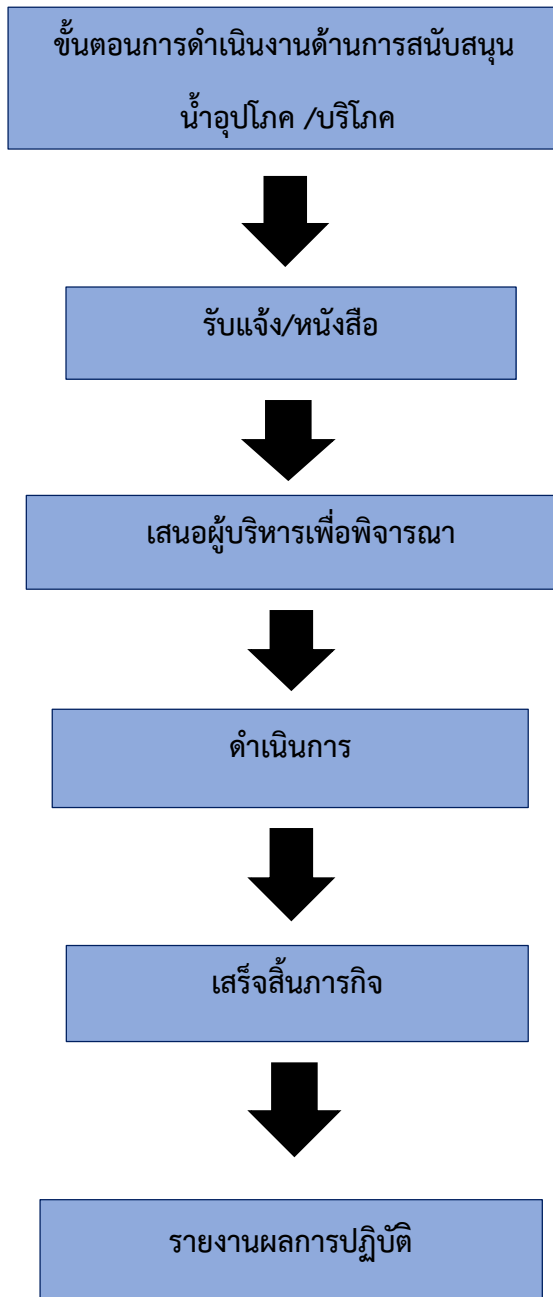
คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ชุมชนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลนาหัวบ่อหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพรณานิคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติดังนี้

1. กรณีเมื่อเกิดสาธารณภัยระดับหมู่บ้าน/ชุมชน

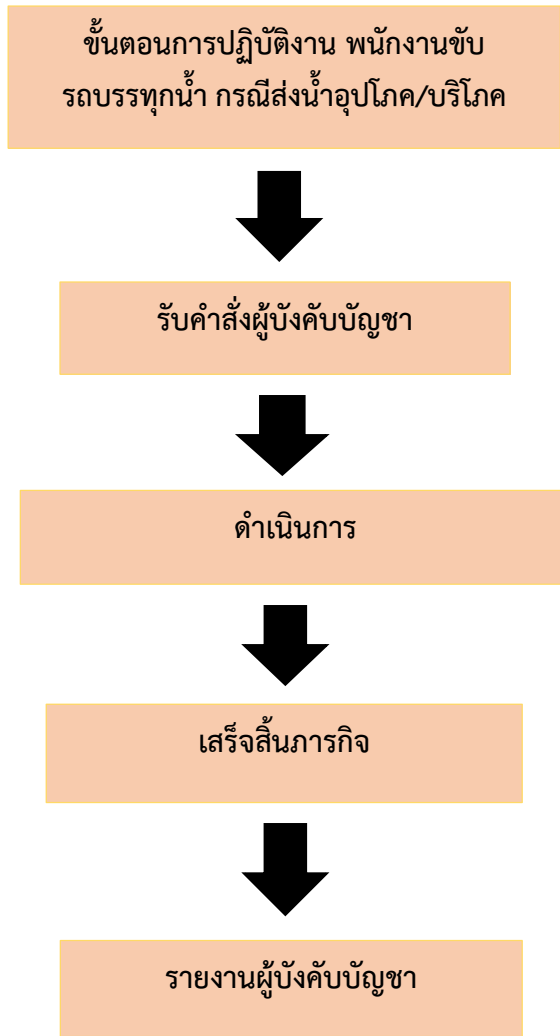
หลักการปฏิบัติ	แนวทางปฏิบัติ
1. การแจ้งเหตุ	ประชาชน/ อาสาสมัคร/ คณะกรรมการฝ่ายแจ้งเตือนภัยแจ้งเหตุให้ประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ ชุมชนและผู้อำนวยการท้องถิ่น/ผู้ที่ผู้อำนวยการท้องถิ่นมอบหมายทราบโดยทาง วิทยุสื่อสาร/ โทรศัพท์
2. การระงับเหตุ	คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหมู่บ้าน/ ชุมชน/ อปพร./ อาสาสมัครต่างๆเข้าระงับเหตุตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยชุมชน
3. การประสานหน่วยงานต่างๆ	-กรณีผู้บาดเจ็บให้ประสานสถานพยาบาลในพื้นที่/ โทรศัพท์สายด่วน ๑๖๖๙ - กรณีเกินศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนในการระงับ ภัยให้ประธานคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัยหมู่บ้าน/ ชุมชนรายงานต่อผู้อำนวยการ ท้องถิ่นเพื่อขอความช่วยเหลือ

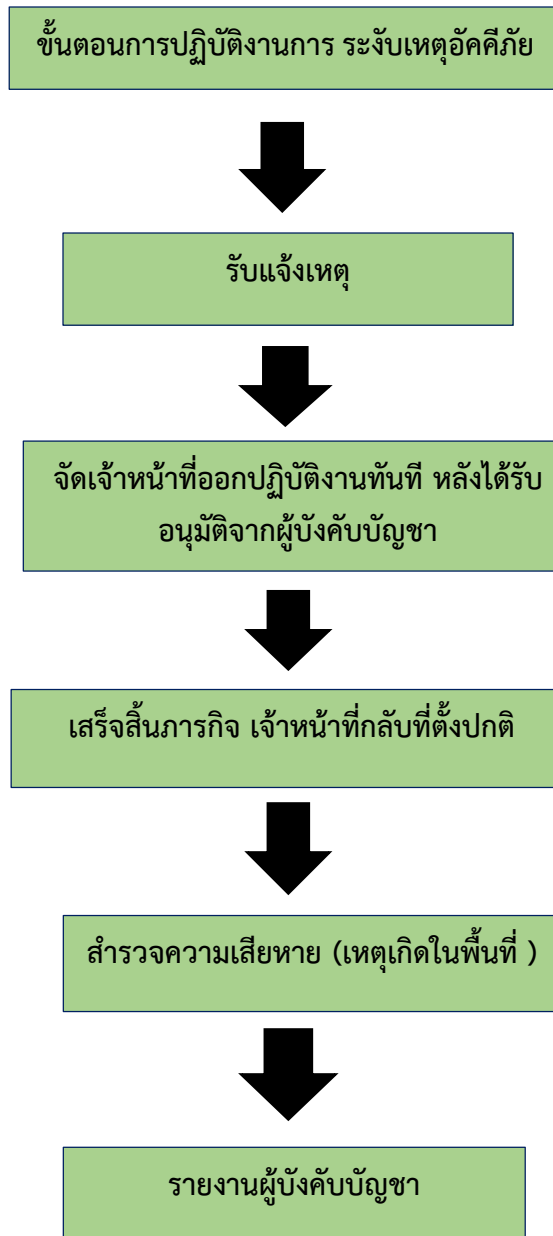
(รวม ๔ ขั้นตอน ปฏิบัติทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ)

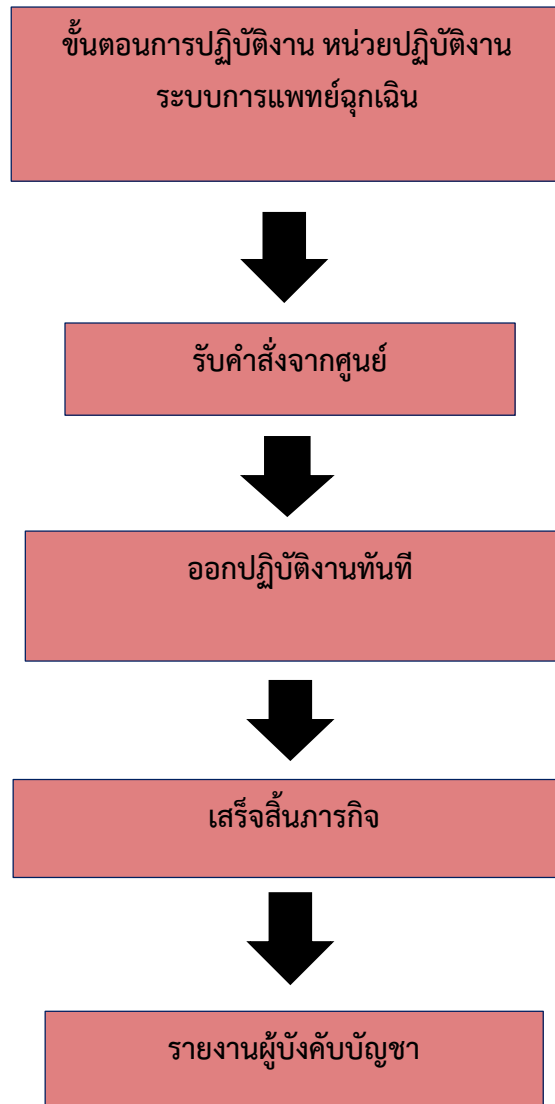
(รวม ๕ ขั้นตอน ปฏิบัติทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ)

(รวม ๔ ขั้นตอน ปฏิบัติทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ)

(รวม ๔ ขั้นตอน ปฏิบัติทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ)

(รวม ๔ ขั้นตอน ปฏิบัติทันทีที่ได้รับแจ้งเหตุ)